

Mesurar la cultura sense reduir-ne el valor

Published by [Interacció](#) [1] on 06/05/2015 - 09:23 | Last modification: 18/08/2026 - 09:55

Els tres informes de l'IETM recullen les intervencions i els debats de la trobada *The Art of Valuing: Between Evident and Evidence-Based*, celebrada a Brussel·les el febrer de 2015. Llegits conjuntament, documenten un moment significatiu en el debat europeu sobre l'avaluació cultural: després d'anys de predomini dels indicadors econòmics, d'audiència i d'activitat, la qüestió ja no és simplement com demostrar que la cultura produeix impactes, sinó **què passa amb el valor de la cultura quan només podem reconèixer allò que sabem mesurar**.

Aquesta tensió estructura tota la trobada. Pascal Gielen parteix d'una concepció àmplia de la cultura com a procés de producció de sentit. En distingeix tres funcions: socialització, qualificació i subjectivació. La cultura ens proporciona marcs per comprendre i ordenar el món, mentre que les arts poden introduir-hi una «desmesura»: altres perspectives, interpretacions i maneres d'imaginar la vida en comú. Aquesta capacitat de qüestionar els marcs existents és precisament una de les dimensions que més difícilment pot captar una avaluació basada en efectes previsibles.

Mesurar la cultura no és només observar-ne el valor: també determina quin valor som capaços de veure.

La recerca disponible permet identificar efectes cognitius, de salut, experiencials, econòmics i socials de la cultura. Gielen no nega aquestes evidències. El problema apareix en el pas de l'evidència a la causalitat. Per mesurar un impacte acostumem a aïllar una activitat, comparar un abans i un després i atribuir-li uns efectes. La cultura funciona sovint d'una altra manera: acumula experiències, memòries, hàbits i significats al llarg del temps. L'avaluació pot acabar reduint el valor a una funció observable i descontextualitzant allò que pretén comprendre.

El debat posterior matisa aquesta crítica. Péter Inkei defensa la necessitat de disposar d'evidències per conèixer millor el sector i donar-li visibilitat pública, alhora que adverteix que les dades sovint serveixen per legitimar decisions ja adoptades més que per determinar-les. Mercedes Giovino situa la qüestió en el terreny polític: no n'hi ha prou amb produir proves, cal capacitat per convertir els resultats en arguments sobre el lloc de la cultura en la societat. Abigail Gilmore introdueix una qüestió encara més decisiva: **els instruments de mesura no són neutrals**, perquè contribueixen a construir l'objecte que mesuren i poden reproduir determinades jerarquies culturals.

Aquesta idea es fa especialment visible en els estudis sobre participació quotidiana. Les categories institucionals que distingeixen entre públics «compromesos» i «no compromesos» poden interpretar com a absència cultural allò que, vist des de les pràctiques de les persones, és una vida cultural activa fora de museus, teatres o auditoris. Gilmore proposa passar d'un model basat en el dèficit a una aproximació que observi què valoren les persones i com construeixen relacions, comunitats i formes de pertinença mitjançant les seves pràctiques quotidianes.

El segon dia de la trobada trasllada aquesta discussió conceptual a les pràctiques d'avaluació. Els casos d'Austràlia, els Països Baixos i Alemanya mostren que l'alternativa a una avaluació estrictament quantitativa no

consisteix a abandonar l'avaluació, sinó a **canviar-ne la funció i diversificar-ne els instruments**.

L'*Artistic Vibrancy Framework* de l'Australia Council for the Arts construeix un llenguatge compartit perquè les organitzacions reflexionin sobre qualitat artística, artistes, públics, comunitat i contribució cultural. La mesura deixa de presentar-se com una definició externa de l'excel·lència i es converteix en un procés de reflexió apropiat per cada organització. El model combina mirades d'artistes, professionals, públics i iguals i adapta els criteris a la missió de cada institució.

El Performing Arts Fund neerlandès desenvolupa una aproximació semblant mitjançant autoavaluació, participació dels grups d'interès i una selecció flexible dels valors i efectes que cada organització vol observar. Un aspecte central és separar l'avaluació orientada a l'aprenentatge de l'avaluació utilitzada per decidir el finançament. La confiança depèn en bona part d'aquesta distinció: és difícil promoure una reflexió crítica sincera si els resultats poden determinar simultàniament la continuïtat dels recursos.

El cas alemany de TANZFONDS ERBE introdueix encara una altra possibilitat: **documentar també pot ser avaluar**. L'arxiu dels processos, testimonis, assajos i resultats artístics permet observar trajectòries que difícilment poden resumir-se en un indicador, alhora que produeix memòria, visibilitat pública i coneixement compartit. L'avaluació apareix així menys com un exercici de verificació i més com una infraestructura de documentació i interpretació.

Les discussions finals no desemboquen en un mètode universal. Arriben més aviat a la conclusió contrària: els instruments han de dependre de la finalitat, l'objecte, els destinataris i l'escala temporal de l'avaluació. Autoavaluació, revisió entre iguals, dades quantitatives, enquestes, documentació i narratives produeixen coneixements diferents. També apareixen problemes oberts: la comparabilitat entre organitzacions, els biaixos de la revisió entre iguals, la relació entre avaluació i finançament, l'adaptació a pràctiques híbrides i la dificultat d'observar efectes culturals a llarg termini.

Nota de l'editor (2026). **Llegit avui**, el principal interès d'aquests documents no és oferir una metodologia que pugui adoptar-se sense més. Alguns conceptes i marcs pertanyen clarament al debat europeu de mitjan dècada de 2010. La seva aportació més durable és haver desplaçat la pregunta. Davant l'oposició simplificadora entre mesurar-ho tot i declarar la cultura immesurable, la trobada proposa pensar **quina mena de coneixement necessitem, qui defineix allò que compta com a valor i per a què utilitzarem l'avaluació**. Aquesta distinció continua essent decisiva: una avaluació concebuda per controlar, comparar o justificar recursos no produeix necessàriament el mateix coneixement que una avaluació pensada per comprendre, aprendre i prendre millors decisions.

Referències

IETM. (2015). *The art of valuing: Between evident and evidence-based. Opening speeches*. IETM. [Text complet \(pdf\)](#) [2]

IETM. (2015). *The art of valuing: Between evident and evidence-based. Panel discussion*. IETM. [Text complet \(pdf\)](#) [3]

Shishkova, V. (2015). *Evaluating the arts sector: Presentations of international practices, group discussions, conclusions*. IETM. [Text complet \(pdf\)](#) [4]

Categories: Informe

Categories: Informes i documents

Tags: avaluació de polítiques culturals

Tags: valor públic de la cultura

Tags: recerca cultural

Tags: participació cultural

Tags: gestió cultural

- [5]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/blogs/2015/mesurar-cultura-valor>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/e150130.pdf>

[3] <https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/e150131.pdf>

[4] <https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/e150132.pdf>

[5] <https://interaccio.diba.cat/node/5794>